

Diane Langberg

Puterea răscumpărată

Despre autoritate
și abuz în biserică

Traducere de Raluca Mirăuță

Cuprins

Prefață	9
---------------	---

Partea întâi: Definiția puterii

1. Sursa și scopul puterii.	17
2. Vulnerabilitate și putere	32
3. Rolul amăgirii în abuzul de putere	42
4. Puterea culturii și influența cuvintelor	57

Partea a doua: Abuzul de putere

5. Cum înțelegem abuzul de putere	72
6. Puterea în sistemele umane	85
7. Puterea în relațiile dintre bărbați și femei	101
8. Intersecția dintre rasă și putere	117
9. Abuzul de putere în biserică	132
10. Creștinătatea sedusă de putere	153

Partea a treia: Puterea răscumpărată

11. Puterea răscumpărătoare și persoana lui Hristos. . .	169
12. Puterea vindecătoare și trupul lui Hristos.	181

Postfață.	201
----------------	-----

Note	209
------------	-----

Mulțumiri	215
-----------------	-----

Prefață

Cu zeci de ani în urmă, când am întâlnit pentru prima oară victime ale abuzului sexual, mă afluam într-o țară străină. Pe atunci nu știam că astfel de lucruri se întâmplă. Realitatea aceasta nu făcea parte din experiența mea, nici nu o găsisem menționată măcar o dată în literatura de specialitate în psihologie citită până atunci sau în timpul studiilor pentru cele două licențe universitare. Biserica m-a ignorat când am adus vorba despre asta. Atunci am decis, prin harul lui Dumnezeu, să-mi plec urechea spre cei care nu sunt crezuți și spre cei lipsiți de drepturi. Iar ceea ce a urmat m-a schimbat și mi-a modelat viața.

Procesul meu de învățare din ultimii patruzeci și șapte ani, ca psiholog creștin, a fost dificil și îndelungat. Mai întâi am aflat despre familii în care abuzurile sexuale și domestice făceau ravagii, și așa se întâmpla de generații întregi. De atunci, am stat de vorbă cu victime ale traumei, violenței, violului și războiului. Am aflat și despre întregi grupuri populaționale ce au fost zdrobite, oprite și înrobite. Poveștile lor devastatoare mi-au fost aduse la cunoștință în biroul meu din Pennsylvania, dar și de-a lungul și de-a latul a șase continente. Am ascultat voci din Auschwitz, Rwanda, Africa de Sud, Congo și Cambodgia, în timp ce vizitam lagăre ale morții, biserici pline de oseminte, locuri de o sărăcie de nedescris, victime ale unor violuri cumplite și scenele unor masacre, precum Câmpurile Morții [Killing Fields], *unde fîințe*

umane au fost nimicite doar pentru că erau ceea ce Dumnezeu le-a creat să fie.

Dar am văzut, deopotrivă, frumusețe, răscumpărare, curaj și generozitate și am fost binecuvântată peste măsură prin mulți oameni ce fuseseră distruși de lumea aceasta și de locuitorii ei. Am transmis aceste binecuvântări copiilor și nepoților mei, colegilor, clienților, unui public divers și bisericii globale.

Călătoria mea în lumea traumelor a început cu o victimă a abuzului care, cu pași mici, mi-a împărtășit curajoasă povestea sa. I-am pus întrebări și m-am străduit să o ascult cu atenție. Am devenit învățăcelul ei și al multor altora – oameni creați de Dumnezeu, opera Sa de artă, răniți și afectați. Șezând alături de ei, am învățat să spun, în esență: „Învăță-mă cum este să fii tu”. Undeva, pe parcurs, contextul abuzului s-a extins pentru a include experiențe din tabere creștine, din școli și din lumea sportivă. Am aflat că și băieții și bărbații sunt uneori abuzați.

De asemenea, am lucrat cu pastori, misionari și lideri creștini ce ajunseseră deprimăți și anxioși. Se luptau cu rolurile lor în slujire și cu poverile altora. Mulți ajunseseră într-o stare de epuizare. Și apoi, într-o zi oarecare, totul s-a dat peste cap: am început să conștientizez că și creștinii ajunși în poziții de conducere abuzau de cei aflați în grija lor. Mi-a fost greu să asimilez această realitate. Nu voiam să fie adevărat. Nu înțelegeam. *Am constatat că ceea ce se întâmplă în familii, se întâmplă și în familia lui Dumnezeu.*

Încetul cu încetul, am început să înțeleg că puterea, înșelăciunea și abuzul sunt toate întretesute. Oameni nespuse de apreciați și considerați evlavioși se amăgeau de fapt pe ei înșiși și îi amăgeau pe alții pentru a comite și a ascunde fapte neevlavioase. Cu timpul, am ajuns să văd sisteme întregi făcând același lucru. Abuzul sistemic, un concept totalmente străin mie la acea vreme, a devenit tot mai clar pe măsură ce am descoperit că, uneori, poporul lui Dumnezeu se unește pentru a „apăra” numele Lui atât prin comiterea, cât și prin ascunderea unor acțiuni care nu reflectă deloc caracterul Lui Dumnezeu. Tocmai poporul Lui îi frânge inima.

M-am enfuriat. Am plâns. Mi-am dorit să nu fie adevărat și am vrut să renunț. Uneori mă simțeam de parcă aș fi înnotat într-o

groapă de canalizare, ce avea deasupra intrării o tăbliță pe care scria „Sanctuar”. Am început să citesc tot ce-mi pica în mână, din dorința de a înțelege lucrurile mai bine. Am citit despre istoria Bisericii. Am studiat Holocaustul și alte genocide. Am citit și recitit profeții Vechiului Testament, în special cartea Ieremia. M-am dedicat studiului evangheliilor. Puțin câte puțin, am început să înțeleg mai bine natura sistemică a abuzului. Încă mai învăț.

Cartea de față este rodul acestui proces. Dumnezeu ne-a invitat la părtășia suferințelor Sale. Nu este un loc în care să dorim a merge. Ba chiar seamănă realmente cu sistem de canalizare. Intrând acolo, am început să înțeleg că orice trăire cu care mă luptam eu, Isus o purtase deja. Inclusiv orbirea mea, împotrivirea și teama de a pătrunde în acest loc. Dar refuzul de a intra sau gestul de a întoarce spatele la ceea ce El vede ar fi însemnat să pierd legătura cu Hristos. De-a lungul timpului, am primit mici străluciri a ceea ce înseamnă versetul: „Cuvântul S-a făcut trup și a locuit printre noi” (Ioan 1:14, EDCR). Pe acest pământ, Isus a fost Emanuel – Dumnezeu *cu* noi. Iar Hristos ne cheamă să fim atât de asemenea Lui în această lume, încât ceilalți să simtă, să guste cine este El și să știe că El este într-adevăr cu noi.

Am rămas frapată de cât de des ni se spune că Isus *a văzut*. Matei istorisește cum El mergea prin toate cetățile și satele, și „Când *a văzut* mulțimile, I S-a făcut milă de ele, pentru că erau chinuite [hărțuite] și neajutorate, ca niște oi care n-au păstor” (Mt. 9:36, EDCR). Isus continuă să vadă și ne invită să stăm alături de El și să vedem – să simțim durerea, tristețea, zdrobirea și agonia oilor prețioase care nu au niciun păstor, niciun îngrijitor, niciun mângâietor.

O mare parte a creștinătății de astăzi pare mai puțin interesată să vadă așa cum a văzut Isus, mai puțin înclinată să pătrundă în profunzime și mult mai interesată de dobândirea puterii. Am căpătat faimă, bani, statut, reputație și ne-am construit micile noastre regate. Cu toții am citit în presă îndeajuns de multe titluri despre lideri creștini și sisteme creștine care nu seamănă deloc cu Domnul nostru. Mă tem că ne-am rătăcit de pe cale. Este timpul ca aceia dintre noi care Îi rostim numele să ne oprim și să-L ascultăm

pe Regele nostru, care a fost mișcat de compasiune – un adevărat Păstor care dorește să-Și hrănească turma, dar și să-Și strângă oile în brațe.

Noi slujim unui Dumnezeu care ne ascultă și plânge împreună cu noi. Viața lui Isus ne arată foarte clar acest lucru. Întruparea este poate cea mai măreață expresie a ascultării empatice. Isus a venit și Și-a așezat cortul printre noi – practic, într-o tabără de refugiați. Asta a presupus să bea aceeași apă, să facă aceleași treburi cotidiene, să simtă pierderile noastre, să râdă alături de noi și să plângă cu noi atunci când jelim. Trebuie să învățăm să ascultăm așa cum o face El. Căci El știe cum este să fii tu însuși. El ți-a oferit darul de a fi ascultat și cunoscut și îți cere ca, la rândul tău, să îl oferi și altora. Isus dorește ca noi să umblăm cu El, îngrijindu-ne de cei necăjiți, de cei înșelați, de cei afectați de violență și izgoniți. El dorește să privim prin ochii Săi plini de iubire și să auzim cu urechile Sale dornice să asculte. Ne-a invitat să lucrăm *împreună cu El* și să fim alături de alții, așa cum a fost El.

Consider un mare privilegiu să învăț de la Păstorul nostru. El m-a purtat în locuri care nu mi-am imaginat vreodată că există. Am văzut răul, întunericul și disperarea în oameni prețioși, lucrarea măiastră a lui Dumnezeu. Cu siguranță, am făcut și multe greșeli. Totuși, L-am găsit pe Dumnezeu prezent acolo, iubind, învățând, purtând în brațe și răscumpărând. Mă rog ca în timp ce analizăm împreună puterea, dar și manipulările deseori întortocheate și abuzive ale ei, lumina lui Dumnezeu să scoată la iveală ce se află în lăuntrul nostru. Mă rog ca împreună să ne plecăm în fața Celui care șade pe tron și care poartă cicatrici, care ar trebui să fie ale noastre. Mă rog să învățăm de la mărețul și bunul Păstor cum să protejăm, să hrănim și să fim un refugiu pentru micii pe care El îi iubește. Nu este o călătorie tocmai plăcută, dar pe măsură ce înaintăm, Îl vom descoperi pe Hristos lucrând alături de noi. Da, Dumnezeu te va folosi pentru a-i binecuvânta pe alții. Deopotrivă, îi va folosi *pe ei* pentru a te schimba spre o mai mare asemănare cu El. Domnul lucrează întotdeauna de ambele părți.

Mă rog ca această carte să sporească conștientizarea și înțelegerea puterii și a abuzurilor din această sferă, astfel încât să-i

putem proteja și apăra pe cei care au fost abandonați de sistemele de putere denaturate ale creștinismului. Pentru cei care au fost abuzați, rugăciunea mea este ca prin lectura acestor pagini să vă simțiți văzuți, protejați, crezuți și mângâiați. Unii dintre voi ați părăsit biserica după ce ați experimentat abuzuri de putere chiar în locul pe care Dumnezeu îl dorește a fi sanctuarul Său. Dacă ați ajuns să priviți biserica ca pe un loc mai degrabă periculos decât sigur, amintiți-vă că, din păcate, biserica adesea nu reușește să arate și să se comporte precum Isus, astfel că putem ajunge să credem cu ușurință minciuni despre cine este Hristos.

Dacă ești lider creștin, fie într-o biserică, într-o organizație nonprofit sau într-o altă sferă de influență, rugăciunea mea este să poți discerne tipurile de putere – conștientă și inconștientă – care vin la pachet cu autoritatea ta. De asemenea, mă rog să înțelegi propria putere și să înveți cum să o folosești cu înțelepciune – pentru a binecuvânta, iar nu pentru a face rău. Iar dacă ai folosit-o deja într-un mod ce a cauzat vătămări altora, mă rog să te pleci înaintea tronului Celui care S-a smerit pentru noi și să mărturisești – ție însuși și altora – adevărul despre răul pe care l-ai înfăptuit. Nădăjduiesc că vei ajunge să dorești adevărul și harul lui Dumnezeu mai mult decât aprecierea oamenilor.

Mă întristează faptul că trupul lui Hristos s-a îndepărtat în atâtea rânduri de această lucrare și I-a întors spatele lui Hristos, respingând invitația Sa. Fie ca noi toți să învățăm cum să discernem când puterea este folosită în mod greșit și să spunem lucrurilor pe nume. Am pierdut mult și am vătămat pe mulți. Am frânt inima lui Dumnezeu. Mă rog ca fiecare dintre noi să căutăm cu ardoare voia Sa în această privință. Fiindcă Dumnezeu așteaptă.

PARTEA ÎNTÂI

Definiția puterii

CAPITOLUL 1

Sursa și scopul puterii

Dinamica puterii este atotprezentă în munca mea ca psiholog creștin. Puterea poate fi o sursă de binecuvântare, dar când cineva abuzează de ea, se produc daune incalculabile trupului și numelui lui Hristos, adesea *tocmai în* numele lui Hristos. De dragul acestui trup și al acestui nume minunat, cred că trebuie să studiem problematica puterii și să înțelegem cum poate fi ea folosită spre vindecare sau spre vătămare, pentru bine sau pentru rău. Vă invit să analizăm împreună în detaliu ce este puterea, de unde vine și ce impact are ea asupra noastră a tuturor. Puterea este inerentă condiției umane. Chiar și cei mai vulnerabili dintre noi au putere. Modul în care o folosim sau o ținem în frâu determină impactul nostru asupra celorlalți.

Sarah este mărunțică și foarte fragilă; are doar patru zile de viață. Ea nu știe nimic despre sine ori despre lumea în care a ajuns. Nu are cuvinte la îndemână. Nu-și poate folosi propriu-zis corpul pentru a merge ici-colo. Dar ceva nu este în regulă. Nu știe ce a pățit sau de ce, nu știe cum să-și aline durerea și neputința. Singură în întuneric, ea plânge. *Și totuși, ea are putere*. Doi adulți epuizați și adormiți, smulși din patul lor confortabil și din odihna atât de necesară, pornesc iute în direcția plânsetelor. Copila a deranjat doi oameni care pot folosi cuvinte, care știu

ce vor și ce au nevoie și care își pot mișca trupurile după cum doresc. Ei înțeleg plânsul micuței și reacționează în consecință, lăsând laoparte ceea ce simt, împreună cu dorința lor de somn. Aleg să se trezească și să aline pruncul, hrănindu-l cu atenție, dragoste și lapte. Spre deosebire de Sarah, acești adulți dețin o doză uimitoare de putere și aleg să își folosească puterea pentru a o binecuvânta cu grija lor.

În dicționarele limbii engleze, cuvântul *putere* (eng.: *power*; lat.: *posse*, cu sensul de „a fi în stare să”) este definit ca „a avea capacitatea de a face ceva, de a acționa sau de a produce un efect, de a influența oameni sau evenimente sau de a avea autoritate”. Însă îi pot fi atribuite și sensuri mai dure: „a stăpâni, a domina, a constrânge sau a forța”. Prin simpla prezență în această lume, noi, purtătorii chipului lui Dumnezeu, avem putere. Copilașul în vârstă de patru zile are puterea de a trezi adulții independenți din somnul mult dorit și foarte necesar. Și reversul este adevărat: acei adulți au putere evidentă asupra sugarului. Ei pot răspunde cu atenție și grijă sau dimpotrivă, cu furie că au fost deranjați. Ei pot alege să nu îi acorde atenție și să reacționeze prin neglijență și tăcere. Copilul influențează adulții. Răspunsurile adulților influențează copilul. Puterea sugarului vulnerabil de a-și exprima nevoile devoalează inimile adulților mai puternici. În timp, reacția lor habituală față de copil modelează nu numai personalitatea acestuia, ci și inimile adulților. Răspunsurile noastre față de cei vulnerabili devoalează cine suntem. Iată un principiu important de reținut atunci când analizăm folosirea – corectă sau greșită – a puterii.

Oricine este cât de cât la curent cu știrile de astăzi și-a format probabil o idee despre modul în care puterea poate fi folosită spre bine și spre rău. Citim despre tirani autoritari și despre oameni care sunt torturați și închiși pentru credința lor sau pentru că și-au criticat guvernul. Dar în egală măsură, citim despre oameni care dăruiesc, jertfindu-se pe sine, celor ce au nevoie de ajutor, petrecând zile întregi în căutarea unui copil pierdut sau dedicând timp, bani și efort pentru a salva victime ale traficului de ființe umane. Ambele liste sunt nesfârșite. Fiecare viață omenească este

o forță în această lume. Influența noastră se revarsă perpetuu. Dar dacă cei înzestrați cu autoritate refuză să-i ajute pe alții, își astupă urechile și se împietresc la nevoile celorlalți, atunci respingerea, iar nu grija, devine influența predominantă.

Despre putere în relatarea din Geneza

Care este sursa puterii noastre, ca oameni? În Geneza citim despre modul în care Dumnezeu i-a investit pe oameni cu putere. „Apoi Dumnezeu a zis: «Să facem om după chipul Nostru, după asemănarea Noastră; el să stăpânească peste peștii mării, peste păsările cerului, peste vite, peste tot pământul și peste toate târâtoarele care se târăsc pe pământ». Dumnezeu l-a creat pe om după chipul Său, după chipul lui Dumnezeu l-a creat; bărbat și femeia i-a creat” (1:26–27, EDCR).

Dumnezeu a creat oameni după asemănarea Sa și le-a poruncit să stăpânească. În ebraică, termenul *a stăpâni* înseamnă „a guverna peste” sau „a domina”. Asupra cui le-a spus Dumnezeu să stăpânească? Asupra peștilor, păsărilor, vitelor, a întregului pământ și a tuturor târâtoarelor. Observați uimitoarea omisiune din direcția lui Dumnezeu: nicăieri nu le cere oamenilor să stăpânească unii asupra altora! Bărbatului nu i se spune să stăpânească peste femeie; nici femeii, peste bărbat. Ci menirea lor este să stăpânească împreună, în duet, peste toate celelalte lucruri și ființe create de Dumnezeu. Ei trebuie să își asume puterea pe care Dumnezeu le-a acordat-o și să o folosească înspre bine. Împreună. Versetul din Geneza 1:28 continuă cu porunca lui Dumnezeu către oameni, de „a umple pământul și a-l supune”. *A supune* înseamnă „a cuceri”, „a subjuga” sau „a ține sub control”. Dumnezeu a creat o legătură prin care cei doi devin un singur trup și a chemat această uniune bărbat-femeie să conducă și să supună pământul, *nicidecum unul pe celălalt*.

Geneza 1 ne mai spune că El i-a chemat pe Adam și Eva la rodnicie. „Dumnezeu i-a binecuvântat și le-a zis: «Fiți roditori și înmulțiți-vă»” (v. 28, EDCR). Cum putem face acest lucru? În mod evident, oamenii care sunt roditori își sporesc puterea pur și simplu prin aducerea pe lume a urmașilor. Dar deopotrivă, ei

au menirea de a fi roditori în toate domeniile vieții. În esență, Dumnezeu ne-a creat spre a-I reflecta chipul și asemănarea în tot ceea ce facem. Dumnezeu i-a făcut pe oameni după însuși chipul Său, după asemănarea Sa. Puterea le-a fost dată făpturilor umane, care Îl reflectau pe Dumnezeu care le crease. Și ce știm noi despre acest Dumnezeu? Că este bun; este credincios; este un loc de scăpare; este adevăr; este iubire. Așadar, El le-a dat putere oamenilor, pentru ca aceștia să poată purta caracterul Său în lume. Și Dumnezeu i-a binecuvântat și i-a chemat să fie roditori și să se înmulțească, să poarte chipul Său și să binecuvânteze pământul. Împreună.

Știm cu toții ce s-a întâmplat după aceea. O creatură vicleană, amăgitoare, care respinsese cu desăvârșire puterea lui Dumnezeu și orice asemănare cu El, a venit și i-a înșelat pe oameni folosind tocmai cuvintele lui Dumnezeu: „Vreți să fiți ca Dumnezeu? Vreți să semănați cu El? Vă doriți capacitatea de a discerne între bine și rău? Puteți căpăta toate acestea alegând ceea ce El v-a refuzat”. Și la fel ca dușmanul, oamenii și-au exercitat ulterior puterea de a alege împotriva lui Dumnezeu; au luat ceva ce li s-a părut bun și s-au hrănit cu el. Amăgirea binelui făgăduit i-a îndemnat să aleagă neascultarea față de Dumnezeu. Ei și-au folosit puterea alegând răul, când acea putere ar fi trebuit să poarte chipul lui Dumnezeu și să fie folosită pentru a alege binele. Și-au dorit ceea ce erau meniți să aibă: asemănarea cu Dumnezeu. Au vrut să discearnă binele de rău. Ceea ce li se înfățișa privirii le-a stârnit interesul, căci făcea aluzie la tânjirile inimii lor și la scopul lor suprem. Dar oamenii au luat puterea dăruită de Dumnezeu și au exercitat-o tocmai împotriva Lui, înșelați în a crede că Îl alegeau pe El.

Adam și Eva, purtătorii chipului lui Dumnezeu, au făcut uz de putere într-un mod care i-a făcut să semene cu dușmanul lui Dumnezeu. La fel ca regele din Babilon, au spus: „Mă voi înălța deasupra norilor și *mă voi face* asemenea Celui Preaînalt!” (Is. 14:14, NTR). Au uitat că orice asemănare cu Dumnezeu le fusese insuflată de Dumnezeu Însuși. O astfel de asemănare nu poate fi creată de om. Puterea lor a fost utilizată nu pentru a